

LU Goda doktors Helmut Vinters un viņa dāvinājums

Helmuta Vintera (1935–2004) dzīve un zinātniskā darbība

Dr. Prof. Helmut Vinters (Dr. prof. Helmut Winter) – literatūrzinātnieks, rakstnieks, kritiķis, filantrops, mākslas un mūzikas cienītājs un pazinējs, kaislīgs pianists.

Dzimis 1935. gadā Štralsundā (*Stralsund*). Izglītību ieguvis Greisvaldes (*Universität Greifswald*) un Berlīnes (*Freie Universität Berlin*) universitātēs, Bonnas seminārā (*Studienseminar Bonn*), doktora grādu ieguvis Gīzenas Universitātē (*Universität Gießen*). Strādājis par vācu un salīdzinošās literatūras profesoru Bristolas, Ņujorkas, Buenosairesas, Ceilonas universitātēs, kā arī citās pasaules augstskolās. Pēdējos dzīves gados Vinters darbojās kā Herdera vieslektors Latvijas Universitātē, strādāja Moderno valodu fakultātes (tagad Humanitāro zinātņu fakultātes) Ģermānistikas nodaļā un Literatūras un kultūras nodaļā. Viņš piedalījās daudzās konferencēs un rīkoja priekšlasījumus, piemēram, “Jesajas Berlina Hamans”, “E. von Kaiserlinga kultūras koncepcija”, “Hermans Kaiserlings un Viktorija Okampo”.

H. Vinters 35 gadus darbojās laikrakstā *Frankfurter Allgemeine Zeitung*, viņš veidojis sleju par angļu literatūru, sniedzot lasītājiem ieskatu literatūras pasaulē. Savu darbību šajā laikrakstā Vinters sāka kā jauns akademiķis, salīdzinot indiāņu tēlu E. M. Forstera un Hermaņa Heses darbos. Viņš darbojās kā angļu literatūras komentētājs, savā slejā rakstīja par Fitdžeraldu, Folkneru, K. Mansfieldi, Trollopi, Šteinbeku, D. Lesingu, H. Pinteru un daudziem citiem autoriem un viņu darbiem. Regulāri rakstīja arī literatūras apskatus laikrakstos *Neue Zürcher Zeitung* un *Süddeutsche Zeitung*.

Viņa draugs Joahims Utzs (*Joachim Utz*) H. Vinteru raksturo šādi: „Helmutu Vinteru apbrīnoju un uzskatīju par izcilu apdāvinātu, zinātkāru un apgarotu personu. Viņš bija noslēgts cilvēks, vairāk klausījās, nekā runāja, maz runāja par sevi. Tā uzskatāma par apdāvinātas personības pazīmi.

H. Vinters labprāt spēlēja futbolu un tenisu. Viņš bija ticīgs cilvēks, kura galvenā reliģija tomēr – J. S. Baha mūzika. Viņš dievināja literatūru un savu mīlestību tai izteica, veltot iedvesmas avotam visu savu dzīvi.”

Pēc drauga domām, Vinters uzskatāms par humānistu, kurš sevī iemiesoja visu Eiropas literatūru.

Divas nedēļas pirms nāves Helmut Vinters kļuva par LU Goda doktoru. Profesora atraitne uzdāvināja viņa privāto grāmatu kolekciju LU Bibliotēkai, lai tā kalpotu studentiem un akadēmiskajam personālam par iedvesmu zinātniskajai pētniecībai un atgādinātu par LU Goda doktora H. Vintera ieguldījumu LU zinātniskajā attīstībā.

Kolekcijas nozīmīgums ekspertu vērtējumā

Dr. Prof. H. Vintera privātā bibliotēka, kas tika uzdāvināta LU, saturiski ir ļoti nozīmīgs papildinājums LU Humanitāro zinātņu fakultātes studiju procesa nodrošināšanai, tās sastāvā ir daudz ļoti vērtīgu izdevumu, kas Latvijā šobrīd ir pieejami vienā vienīgā eksemplārā. Kolekcijā pārstāvētas vairākas zinātnes nozares, piemēram, literatūrzinātne, valodniecība, māksla, filozofija, ētika u.c. sabiedriskās zinātnes.

Visvairāk izdevumu ir tieši literatūrzinātnē, kurā darbojās pats prof. H. Vinters. Grāmatas ir gan vācu, gan angļu valodā. Būtiski ir tas, ka angļiski runājošo valstu literatūra šajā kolekcijā ir pārstāvēta gan angļu valodā, gan tulkojumos vācu valodā, kas ir ļoti svarīgi sekmīgai studiju veikšanai.

Plaši pārstāvēta ir literatūra vācu un angļu valodā, turklāt tie ir jau par klasiku kļuvuši autoru darbi, kas ļoti nepieciešami studiju procesā un pētniecībā. Studenti ir iecienījuši ne tikai pašu Vintera kolekciju, bet arī Vācu, angļu un amerikāņu literatūras centra telpu, ko izmanto pētniecisko darbu veikšanai.

Izsakām lielu pateicību Helmuta Vintera atraitnei Dr. Prof. Renate Kroll par atsaucību, informatīvo atbalstu un fotogrāfijām no personīgā arhīva, kā arī LU Humanitāro zinātņu fakultātes Dr. Prof. Sigmāi Ankravai un Asoc. prof. Silvijai Pavidis.

Dr. Vinters savos zinātniskajos darbos ir pievērsies literatūras teorijai un literatūrkritikas vēsturei. 1975. gadā viņš publicēja savu darbu “Literaturtheorie und Literaturkritik”. Šajā pētījumā viņš, no vienas puses, joprojām pieturas pie tradicionālajām pētījumu formām, kas balstās historicisma tradīcijā, bet no otras – atzīst literatūras pētījumos valdošo tradicionālo metožu trūkumus. Dr. Vintera grāmata apstiprināja virziena maiņu pēckara Vācijas literatūrkritikas metodēs.

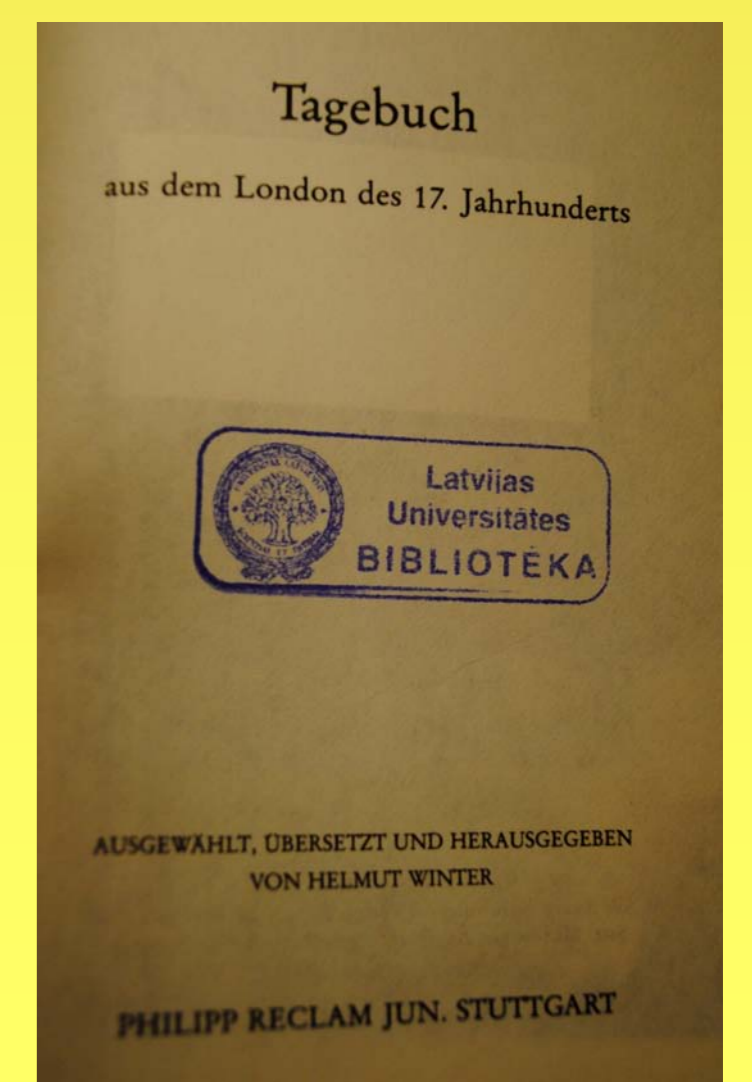
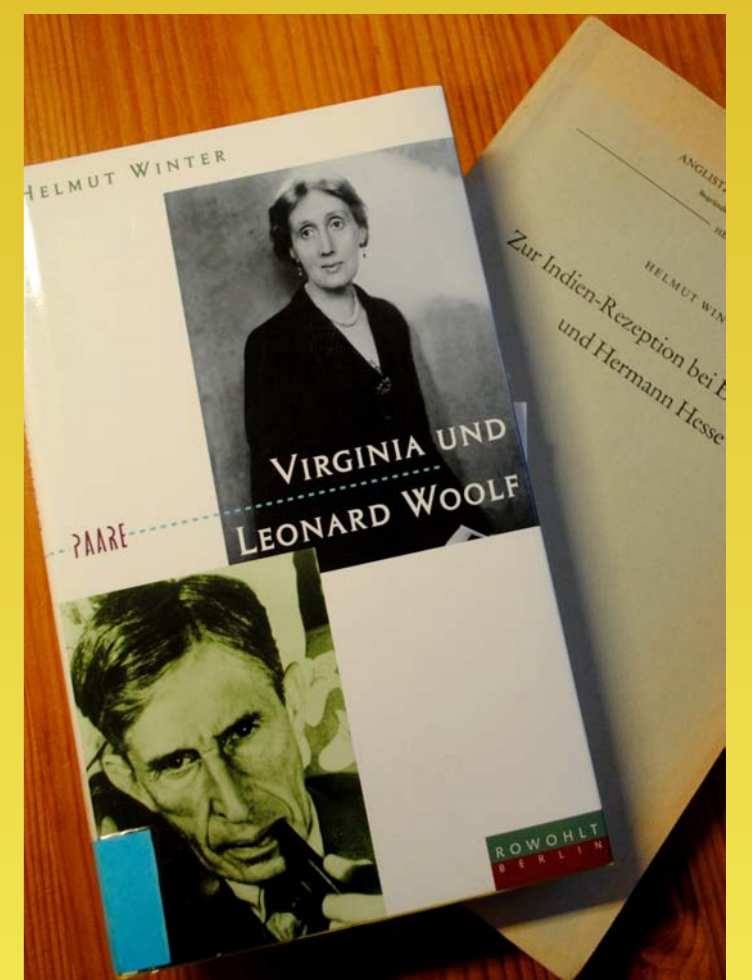
1976. gadā tika publicēts pētījums par E. M. Forstera un Hermaņa Heses Indijas dzīves attēlojumu “Zur Indienrezeption bei E. M. Forster und Hermann Hesse”. Šajā darbā autors, cenšoties ņemt vērā literārā teksta un lasītāja mijiedarbību, pierāda pētījumu metodes konservatīvismu, kas literārajam tekstam ierāda zināmu vietu tautas kultūras mantojumā, un savstarpēji vāji saistītās biogrāfiskajās esejās norāda uz dažādām šīs analīzes modeli.

Darbā “Der Aussagewert von Selbstbiographien. Zum Status autobiographischer Urteile” (1985) tika izstrādāta radikāli jauna pieeja autobiogrāfisko darbu klasifikācijā. H. Vinters veiksmīgi pielietoja filozofiskās analīzes metodes literāro tekstu izpētē. Izteikumus par sevi autobiogrāfiskajos darbos viņš analizē, izmantojot vērtējo spriedumu jēdzienu, tādējādi panākdams, ka šos izteikumus var uzskatīt ne tikai par patiesiem un autora identitāti pozicionējošiem, bet arī par vāji maskētiem morāliem vērtējumiem. H. Vinters ir izstrādājis vērtējuma metodi autora subjektivitātes, identitātes un vēstījuma formas noteikšanai. Viņa grāmata ir guvusi plašu ievēribu un tiek bieži citēta.

Kolekcijas dāvinātājs rakstīja dzimtajā vācu valodā. Mantojumā LU Bibliotēkai ir atstātas divas H. Vintera sarakstītas grāmatas – *Virginia und Leonard Woolf* (1999) un *Indien-Rezeption bei E.M. Forster und Hermann Hesse* (1976).

Bez darbības literatūrteorijas jomā Dr. H. Vinters ir bijis arī daudz klasisko literāro tekstu tulkoātājs un redaktors. Ar atzīstamiem panākumiem viņš ir tulkojis tādas literatūras pērlis kā Džeimsa Bosvela (James Boswell) piezīmes un H. L. Menkena (H. L. Mencken) esejas. Angļu literatūrzinātnieku vidū ir pazīstams ar S. Pepis (*Samuel Pepys*) – angļu subjektīvā – darba tulkojumu un izcilie komentāriem. Bibliotēkas krājumā ir pieejamas divas viņa izstrādātās grāmatas:

- *Journal / James Boswell* ; ausgewählt, übersetzt und herausgegeben von Helmut Winter. Stuttgart : Reclam, c1996.
- *Tagebuch : aus dem London des 17. Jahrhunderts / Samuel Pepys* ; ausgewählt, übersetzt und herausgegeben von Helmut Winter. Stuttgart : Reclam, c1980.

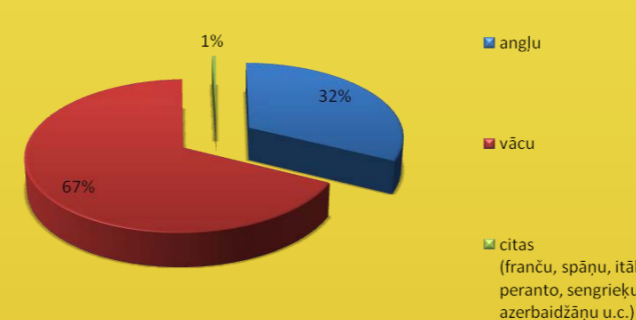
Kolekcijas dāvinājums LU Bibliotēkai

LU Bibliotēkas krājumā esošā Latvijas Universitātes Goda doktora Helmuta Vintera dāvinātā kolekcija izveidota 2006. gadā. Tā ietver 5122 grāmatu, periodisko izdevumu un nošu eksemplārus. Privātā kolekcija ir pamats Vācu, angļu un amerikāņu literatūras centram. Tas atklāts 2006. gada nogalē, svinīgajā pasākumā piedaloties Dr. Helmuta Vintera atraitnei Dr. prof. Renātei Kroll un LU vadības pārstāvjiem. Šī kolekcija atrodas LU Bibliotēkas Humanitāro zinātņu bibliotēkā Visvalža ielā 4.

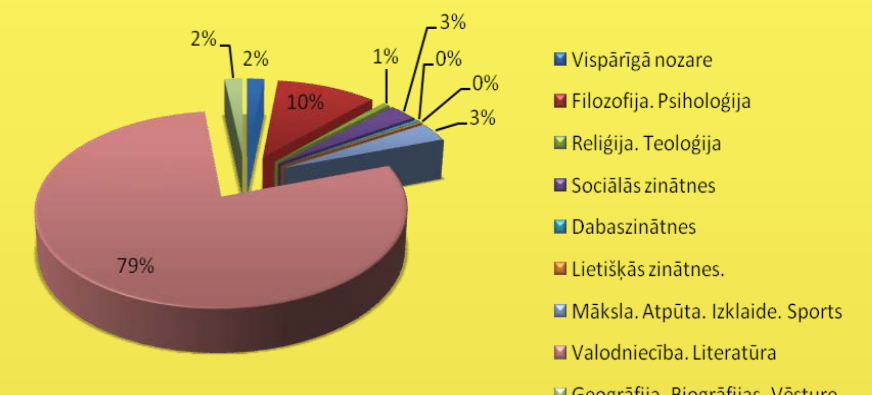
Kolekcijā ietverti izdevumi dažādās zinātņu nozarēs. Īpaši daudz iespieddarbu ir literatūrzinātnē (3625 nos.) – gan dažādu autoru oriģināldarbi, gan zinātniski pētījumi par angļu, amerikāņu un vācu autoru darbiem. Plaši pārstāvēta ir filozofijas nozare (475 nos.), kur atrodamas grāmatas par angļu un vācu filozofu darbiem, piemēram, I. Kanta un A. Šopenhauera darbiem, kā arī apskatīti prāta kritikas, morāles, ētikas un esības jautājumi. Kolekciju saturiski papildina reliģijas (32 nos.) un vispārīgās nozares (enciklopēdijas u.c. uzzīņu materiāli – 81 nos.) grāmatas, kā arī izdevumi par folkloristikas jautājumiem. Dr. Vintera kolekcijā būtiska loma ir mākslas nozarei (150 nos.) – grāmatas par teātri, kino, kā arī mūziku, kas bija LU Goda doktora sirdslieta.

Kolekcijā pārstāvētās valodas

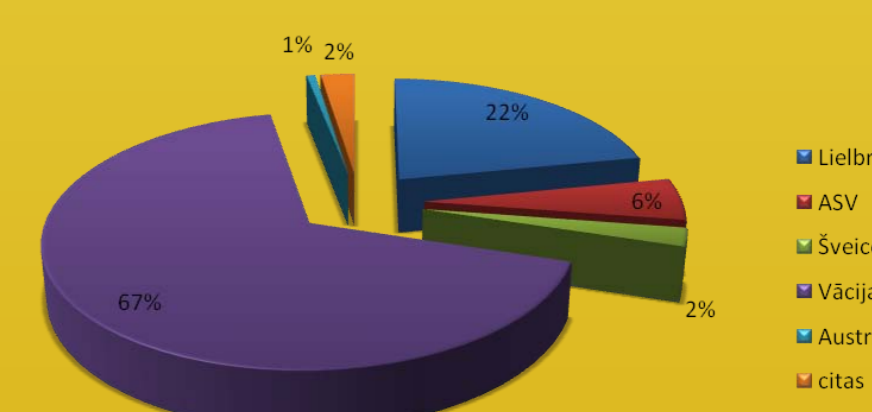

Dr. Vintera dāvinātie izdevumi pārsvarā ir angļu (1492 nos.) un vācu (3106 nos.) valodā. Interesanti, ka kolekcijā līdzās izplatītajām valodām redzam arī grāmatas esperanto, sengrieķu, azerbaidžāņu un dažādās romāņu saimes valodās (francūziski, spāņu, itāliešu).

Kolekcijā pārstāvētās nozares

Kolekcijā esošo resursu izdošanas vieta

Gandrīz visas grāmatas, kas atrodas kolekcijā, izdotas 20. gadsimtā; izņēmums ir viena 17. gs. grāmata – “The safe religion, or, Three disputations for the reformed Catholike religion, against popery proving that popery is against the Holy Scriptures, the Unity of the Catholike Church, the consent of the antient doctors, the plainest reason, and common judgment of sense it self by Richard Baxter” (1657), kas glabājas LU Bibliotēkas Reto izdevumu un rok rakstu nodaļā. Kopumā kolekcijā atrodama informācijas resursu izdošanas vieta ir Vācija (3102 nos.), Lielbritānija (1011 nos.), Amerikas Savienotās Valstis (254 nos.), Šveice (110 nos.), Austrija (29 nos.) u.c. valstis. Raksturīgi, ka grāmatas, kas satur informāciju par konkrētās valsts nozari, izdotas šai pašā valstī.